

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Orator Christianus debet esse vir bonus. Cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

DE VIRTUTIBVS
CONCIONATORI

pernecessarijs .

LIBER SECVNDVS .

Christianus orator debet esse vir bonus .

CAPVT PRIMVM .

EX Quatuor, quæ Concionatoris persone posuimus necessaria, Vocatione, Bonitate vitæ, Scientia, Eloquentia, de vocatione iam dictum est, sequitur vt de Virtute dicamus. Peto autem à lectore hanc facultatem, vt possit oratio nostra in hac parte aliquantò liberius exspatiari, vt res, quæ tanti ponderis est, nimirum bonitas in Oratore, quem instituiamus, omnium concionatorum mentibus altius infigatur, & hæreat. Ac principio videri cuipiam poterit, Oratori Christiano esse quidem conuenientem vitæ innocentiam, quia homo est, ad salutem suam; non tamen, quia prædicator est, ad salutem alienam. Cum enim hac in re non sit nisi Dei administer, non videtur Deus requirere in instrumento virtutem, vel certè eam posse supplere. Nam baptisnus nihilominus est efficax, siue ab homine iusto fit, siue collatus ab impio. Neque absurdum est, dona Dei deriuari quodammodo per administros malos. nam Caiphaz prophetauit: multi que dicent in iudicij die, Domine nonne in nomine tuo prophetauimus; & in nomine tuo demonia eiecimus; & in nomine tuo virtutes multas fecimus? quibus Dominus respõdebit, Nunquam noui vos. discedite a me qui operamini iniquitatem. Idem Dominus ait, Super cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisei: quæcunque dixerint vobis seruate, & facite, secundum autem opera eorum nolite facere. En isti homines mali erant, propterea que docet Christus non imitan-

Obiectiones proponitur

Matth. 7.

DE

Ad Philip. 1.

imitandos; & tamen audiendos docet, quia erant Prædicatores. S. Paulus, Quidam (inquit) & propter inuidiam & contentionem, quidam autem propter bonam voluntatem Christum prædicant. Quid enim? dummodo omni modo siue per occasionem, siue per veritatem Christus annuncietur; & in hoc gaudeo, sed & gaudebo. Denique prædicationis gratia ex ijs est, quæ gratis data dicuntur, quæ non eius causa cui dantur, sed aliorum tribuuntur, vt gratia publicæ gubernationis. Igitur; vt in Ciuili administratione docet Arist. posse ciuem esse bonum, qui vir bonus non sit, ita erit bonus concionator, qui vita moribusque sit malis: præsertim, quod Christianæ Reipublicæ supra nos ipsi diximus, eum esse administrum. Ad hoc autem quid requiritur nisi idonea scientia, visque dicendi: Hæc & similia verè, sapienterque magna ex parte dicuntur. Nam primum veritas doctrinæ non vitatur improbitate Doctoris. Deinde neque Prædicatori legitimo potestas interit prædicandi, quod aliter faciat, ac dicat. Postremo ad populum spectat potius ex suo Pastore, quod docet accipere, quam quomodo viuat, inspicere. Atque hæc passim à sanctis Patribus diseruntur.

Hom. 45. in Matth.

Epist. ad Anast. Imperatorē.

46. in Io.

Ser. 42. de sanctis.

In Ps. 131 non longè ab initio.

Frequenter (inquit) Chrysostr. & de homine malo bona doctrina procedit. Ecce enim & vilis terra præciosum aurum producit. Anastasius Papa: optime è sacris literis argumentatur. Quicquid ad hominum profectum quilibet in Ecclesia minister officio suo videtur operari; hoc totum contineri implete diuinitatis effectum. S. August. mercenarios præpositos in Ecclesia non modò vtilis, sed etiam necessarios appellat, propter eos nimirum, qui opera eorum saluantur. Multi quippe (inquit) in Ecclesia commoda terrena sectantur, Christum tamen prædicant: & per eos vox Christi auditur: & sequuntur ones non mercenarium, sed vocem Pastoris per mercenarium. Et mox subiicit multa de botro inter spinas pendente quod tamen alibi, explicat his verbis: Bonus tibi prædicat, carpe vnam de vitæ, malus tibi prædicat, carpe vnam pendentem in sepe. Botrus implicite in palmitè inter spinas creuit, & de spinis non germinauit. addit autem cauendum, ne dum queritur fructus, manus laceretur. hoc est; ne qui audit bona dicentem, imitetur mala facientem & in ipsal. operatur (ait) quidem Deus aliquando per Euangelistam salutem alterius tantum, si ipse dicit, & non facit: & fit per linguam eius in alio locus Domino, non autem fit ipse locus domini. Hæc omnia verè, sancteque dici negari non potest, & malis etiam hominibus

nibus passim prædicatoris nomen attribui, sed id quàm decen-
ter cum vitæ prauitate consistat à nobis in præsentia quaritur.

Ac primò quidem delenda ex animo est opinio illa vilis, ac
falsa, per quam Oratoris nostri facultas propè videtur in Rhe-
torum detrudi officinas. Altior hæc professio est, sacra, diui-
na: profanæ Rhetoricæ, atque adeo philosophiæ nequaquam
seruituti subiecta, imperans ijs, ac veluti ancillis vtens, ex
altissimarum cognitione rerum, ac nobilissimarum possessione
virtutum. haud quidem sine eloquentia, sed tali, qualem suo
loco describemus, efflorescens: Non enim de foro Rabulam
fingimus, aut Sophistam de Theatro, aut alium quemuis ore
promptum, & idoneum plebeculæ aures linguæ volubilitate
suspendere: sed veræ pietatis magistrum, morum cultorem,
euerforem vitiorum dignum denique Dei ministrum, rectè tra-
ctantem verbum veritatis ad æternam animarum salutem.
Talis autem Orator esse sine virtute quàm difficile poterit? nã
eum omnis doctrina, generatio quædam sit, vt benè ex ipso Pla-
tone differit Clem. Alex. quemadmodum filios corporales non
procreant homines, nisi in perfectione quadam ætatis ac vi-
rium; ita neque à viris bonis spirituales filios nisi in virtutum
perfectione progigni. Sed quid opus est argumentis, cum pec-
catori dixerit Deus, Quare tu enarras iustitias meas, & assu-
mis testamentum meum per os tuum? & Christus Dominus ora-
tores suos instituens, hanc legem sanxerit, vt eorum scientia,
atque doctrina à bonitate vitæ penderet, cum dixit: Vos estis
lux mundi: nempe Euangelicæ prædicationis faciem circumfe-
rentes: Sic tamen luceat lux vestra coram hominibus, vt vi-
deant opera vestra bona, ac glorificent Patrem vestrum, qui
in cælis est? Et Apostolus Paulus, quos format populi magi-
stros Timotheum ac Titum, iubet seipsos eorum quæ docent
exempla præbere. Quàm verò sæpe conqueritur Deus in fa-
ceris literis, quòd nomen suum blasphemetur inter gentes? non
quidem quod Hebræis scientia & eloquentia, sed quod proba
vita deesset. Verè, ait, Chrysostomus, si Christiani forent qua-
les deberent, iam pridem nullus in mundo esset reliquus infide-
lis. Et tamen concionatorum non magna inopia est, & infide-
les magis in dies abundant: eò scilicet, quia verorum Euan-
gelij præconum penuria augetur.]

Atque equidem existimo non modò Sacrum concionatorè,
à quo titulus ipse profanas vitiorum sordes excludit, sed ne vl-
lum quidem qui Christianus sit, debere dignum Oratorè cen-
seri,

Christiani
oratoris lon-
ge altior quàm
politici.

In Cœnio.
l. 5. Strom.

Matth. 5.

Politicus
Orator debet
esse vir bo-
nus.

feri, nisi idem fuerit vir bonus. Nec debet hoc mirum videri, cum laudem hanc olim in Oratore suo. Ethnici quoque sapientes requirerent. Ex quibus Seneca, is, qui declamationes scripsit, in earum Proemio iuvenes suos his verbis alloquitur. Erratis optimi iuvenes, nisi illam vocem, non Marci Catonis, sed oraculi creditis, Orator est Marce fili, vir bonus, dicendi peritus. Quintilianus autem Oratorem à se institui profiteretur illum perfectum, qui (inquit) esse nisi vir bonus non potest; Ideoque non dicendi modo eximiam in eo facultatem, sed omnes animi virtutes exigimus.] Qua in re demonstranda, probabili sane conatu elaborat. Equidem non dubitarim, quin idem omnino docturus fuerit Arist. si lucem Christianæ disciplinae nactus esset. Nam id, nisi fallor, hoc argumento ex eiusmet preceptis ostenditur. Aristoteles ipse docet necessariam dicenti opinionem boni viri apud eos, apud quos verba facit; ac proinde debere enim ita instituere orationem, ut eam sibi existimationem dicendo conciliet; quod perinde est, ac si dicat, Oratori ita est agendum, ut siue habeat verè siue non habeat virtutem; certè habere putetur. Adeo est in auditorum animis necessaria talis de suadente opinio. At Christiano Oratori nullo modo fas est hypocritam agere, & consecrari famam virtutis, quam non habeat: habeat igitur virtutem ipsam, ut opinionem veram colligat.

Probatur rationibus. Cap. II.

Q Vicquid tamen profano de Oratore, sentire libeat, certè quidem sacer Orator non modò veram, sed etiam maximam in omni genere virtutem postulat. Eadem, inquit, Greg. loci maiestas, quæ concionatorem grandia dicere cogit, etiam magna operari impellit. Supra in cap. 9. libri primi diximus, Prædicatoris opera ad præstantissimas pertinere virtutes, ad charitatem erga Deum, & proximos, & ad alias omnes, ad quas cohortatur auditores, vel à quarum contrarijs vitijs abducit. Est enim temperantiæ ad ieiunium, pudicitia ad castimoniam, iustitiæ ad suum cuique reddendum exhortari, dammareque intemperantiam, libidinem, iniquitatem, eodemque modo in cæteris. Propriè autem è sua natura prædicare, quod est recta præbere consilia, adhibereque opportunas adhortationes, & consolationes, & alia ad vitam spiritualem subsidia, ad virtutem Misericordiæ pertinet: quod etiam S. Thom. non semel

Prima ratio
ex muneris
dignitate.
Par. 2. Pa
stor. c. 3.
Ad quas vir-
tutes prædi-
catio refer-
tur.